

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a kétfős
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 48. szám.

Nagyvárad.

Szombat 1914. február 28

A főrendiház tárgyal.

Régóta nem volt a főrendiház tárgyalásai iránt olyan nagy érdeklődés, mint most van.

Azok a javaslatok, a melyek a képviselőházban heves és viharos vitákat támasztottak, most a főrendek elé kerültek s volt hang, mely a főrendiházban a képviselőházi forrongások második kiadását remélte viszont láthatni. Ez a reménység sem vált valóra. Komolyan és higgadtan tárgyaltak a méltóságos főrendek s mikor egy, egyetlen egy enyhe elnöki rendreutasítás elhangzott, szinte megdöbbenve nézett össze mindenki.

— Mi volt ez?

A hallgatóság közt lévő képviselők biztonnal csodálkoztak a megdöbbenésen. Hol van a képviselőház már a rendreutasításukon túl? Hej mentelmi bizottság, hej Gerő százados ur...

De ezért szép nyugodt vita után sorban megszavazták mindent.

*

Tudósítónk a következőket jelenti:

Tizenegy órakor nyitja meg az ülést Wawrik Béla és bejelenti, hogy az elnök báró Jósika Samu akar nyilatkozni.

Báró Jósika Samu személyes kérdésben szólal fel és utal tegnapi beszédének a palota örökre vonatkozó részére. Kijelentette, hogy mint elnök fölötte áll a pártoknak, de nem titkolja el azt, hogy mint magán ember munkapárti meggyőződésű. Szívesen rendelkezésére áll az újságíróknak, amíg csak okot nem talál arra, hogy más meggyőződésre jusson.

Ezt a választ helyesléssel tudomásul vették, azután néhány apróbb javaslat következett, majd azután áttértek a véderő javaslat tárgyalására.

Molnár Viktor előadó ismerteti az ujonclétszám új megállapításáról szóló törvény-

javaslatot, s visszapillant a véderő fejlődésére.

Prónay Dezső báró fejtegeti a véderő-törvénynek 1912. jun. 4. való elfogadtatása államesiny volt.

Oly fontos törvényre, mint a véderő-törvény, kell hogy minden polgár megnyugvással tekintsen rá.

Az alkotmányosság némi látszatával önkényuralmi rendszer van a képviselőházban, s uralkodik a panamák és nyers erővel. Az egész rendszert lehet nevezni pártabszolutizmusnak, de nem lehet letagadni, hogy panamakon és erőszakon alapszik.

Elnök a szónokot rendreutasítja.

Prónay Dezső báró hivatkozik arra, hogy negyven év óta tagja a főrendiháznak, sok vitában részt vett, de először történik hogy rendreutasítják.

Az elnököt kérdi, nem erőszak-e az, ha fegyveres erővel viszik ki a képviselőket a képviselőházból, s nem a bíróság mondta-e ki, hogy igenis panamáztak?

Majd azt fejtegeti, hogy előbb az alkotmányon ejtett sérelmeket kell orvosolni.

Báró Hazai Samu honvédelmi miniszter előbb a háboru lélektana szempontjából világítja meg a kérdést. Azután felveti a kérdést, hogy lehetne-e az u. n. milie-rendszert a katonai szervezet helyébe alkalmazni s azt állítja, hogy ezt csak oly államokban lehet, ahol a politikai és földrajzi viszonyok egészen mások, mint nálunk, ahol nem kell tartaniok attól, hogy őket valaki egyhamar megtámadná.

A főrendek a javaslatot megszavazták.

Következett a *praxis pragmatikáról* szóló javaslat.

Mihajlovics Antal horvát főrend felolvassa ugyanazt a deklarációt, melyet a horvátok a képviselőházban is felolvastak.

Elnök utólag a főrendek elnézését kéri, hogy a felszólaló beszédét felolvasta.

Tisza István gr. miniszterelnök egyszerűen örömeinek ad kifejezést azon, hogy sikerült a két testvérnemzet között vállvetett munkával a békét helyreállítani.

A javaslatot azután általánosságban elfogadták, azután részleteiben is tárgyalták. Következett az esküdszékről szóló javaslat tárgyalása.

Günther Antal kuria elnök: Azt hiszi,

hogy a javaslat ellentétes álláspontok összeházasítása, melynek a judikatura fogja kárát látni. Elfogadja Wlassicsnak a bizottságban kifejtett álláspontját, az esküdszék hatáskörének olyatén kettéválasztását, mint a javaslatban van, másutt is megpróbálták, de mindenütt a legképtelenebb eredmények állottak elő. Mindenütt visszaadták a bűnösség kimondását is az esküdtéknek.

Hosszu és izgalmas vita után, amelyben Günther Antal a kuria elnök is résztvett még pedig a javaslat ellen, elfogadták az esküdszéki javaslatot. A sajtójavaslat került sorra, ezután és újból kitört a vihar. Báró Wesselényi koronaőr erőszakkal támadta a kormányt.

Báró Prónay Dezső és hereeg Odescalchy között heves szóváltás folyt le. Az ülést fél 8-kor mára halasztották.

A főgimnázium ügye.

Tegnapi számában a „Szabadság” ilyen cím alatt tegnapelőtt lapunkban megjelent cikkel foglalkozva, kérdést intéz hozzánk, hogy a szerkesztőség azonosítja-e magát a cikk hangjával?

Dacára annak, hogy a kérdés — mondjuk enyhén: tulságosan éles modorban van feltevéve, ezuttal kivételesen szétválasztjuk a hangot a kérdéstől. A cikkekre is használ a Szabadság egy olyan kifejezést, a melyet jó társaságba járó ember nem használ. Ezt a szerző helyett is visszautasítjuk; olyan cikk, a melyre a Szabadság által használt jelző illik, nálunk még elnézésből sem jelenhet meg.

Ezek előrebocsátásával kijelentjük, hogy a szóban forgó cikk akkor került a nyomdába, mikor felelős szerkesztőnk Nagyváradon sem volt. A cikket egyik külső munkatársunk írta, hogyan, minő intenciókkal, azt alább ő maga előadja. A cikknek vannak kifejezései, melyeket alább egyenes őszinteséggel maga a szerző is helytelenít (ebben a férfias őszinteségekben és egyenességekben példát vehetnének tőle némelyek); a sértő ki-

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

fejezéseket — melyek forrását különben a szerző megmutatja — természetesen a szerkesztőség ennél kevésbé vállalja, mert nem szokásunk a sértegető hang használata. Egyet azonban fenntartás nélkül vállalunk: a lényegét, melyet a szerző alább higgadtan megmagyaráz. Feltétlenül osztozzunk a cikkíró ama felfogásában, hogy sem családok, sem iskolák privát felügyeiben, a nyilvánosságunk semmi köze, ezeknek tehát a sajtó akkor tesz legjobb szolgálatot, ha hallgat róluk.

A cikkirótól ez ügyben a következő sorokat vettük:

Nagyon értem, hogy a Szabadságnak nem tetszett a hangom; hisz én sem találok megfelelőnek. Soha nem irtam így, felekezeti hangot soha cikkeimbe bele nem vittem. Csak a felháborodás első perce tudja magyarázni azokat az erős kifejezéseket, amelyek az én izlésemmel ép úgy ellenkeznek, mint a Tiszántul irányával. Ép azért, ami a mult cikkem hangját illeti, azért sajnálatomat fejezem ki. De azt egészen tárgyilagosan konstátálom, hogy a Szabadság a torna ügyről szóló híre egy oly lavinát indított meg, amely talán még most se tette meg a maga útját. Még most se számítható ki az a kár, amit okozott.

Már maga az a tény, hogy egy csendesen működő gimnázium kénytelen legyen az annyi időn keresztül oly nagy gonddal előkészített ünnepélyét lefújni, eltekintve az anyagi kártól, fájdalmasan érintette azokat, akik az ünnepély körül fáradtak, vegyük hozzá, hogy ezzel kapcsolatban oly hullámvéréseket okozott a Szabadság, amelyek egy hivatását korrekte és szakszerűen teljesítő tornatanár becsületét is érintették, amely kritikán felül áll.

Tegyük ehhez még azt, hogy a hibás, de a fiatalság és tapasztalatlanság miatt nagyon menthető ifjúság nagyon izgalmas napokon ment keresztül szüleivel együtt, hogy a gimnázium benső ügyei, közönséges fegyelmi esetei is újabb időben érthetetlenül nagyon gyakran láttak napvilágot a Szabadság hasábjain.

Most teljes tisztelettel és nyugodt tár-

gyilagossággal kérdelem a Szabadság legilletékesebb fórumát:

Erdemes-e és nem káros-e ily hírekkel azoknak a mozgalmát szét dölteni, akik ezt legkevésbé érdeklik meg?

Vajjon nem érdemi meg a premontrai tanári kar azt a figyelmet, amely az ifjúsággal valláskülönbség nélkül szeretettel bánik, hogy még mielőtt egy hír napvilágot lát, ne csak az éretlen gyermeket, hanem a hivatalos hatóságot is megkérdézzék annak tényállásáról?

Vajjon a Szabadság nem tekinti az iskolát és az ifjúságot egy oly szent és érintetlen nemzeti kincsnek, amelyet a sajtónak nemcsak hogy zavarni nem szabad, hanem annak nyugodt életét, munkáját, ha kell, saját testével kell fedezni?

Megengedhetőnek tartja-e a Szabadság, hogy a pusztá kiváncsiság kielégítésének fel szabad áldozni annyinak nyugalma és az érettségi előtt álló ifjú pályájának vagy az érettségire való készülődésének derékbatörését?

Méltán tiltakozik a sajtó, ha nagy kulturmissziójában jogait sértik, szabadságát elveszik. Hisz egy igazi hivatásos lapnak más módon, más irányban, más téren, de támogatni és kiegészíteni kell azt a nagy kulturhivatást, amit az iskola teljesít.

De az iskolának a munkáját, hivatását, a nevelőknek a tekintélyét se szabad bántani, mert ez által a sajtó, amit egyik kezével épít, a másik kezével lerontja. Egy tanári karnak rendelkezni kell azzal a körültekintő okossággal, az ifjúság oly mély szeretetével, hogy nem szorul rá a sajtónak utasításaira. A sajtónak pedig kell oly tisztelettel viseltetni bármely intézmény fegyelmi hatóságával szemben, hogy bizva annak tárgyilagosságában és szakképzettségében, hogy meg tudja ítélni a fegyelmi ügyet, tanácsokat nem dobál neki és ítéletének ép úgy nem prejudikál, mint ahogy meg nem engedhető ez az igazságügy fórumaival szemben.

Azt hiszem, hogy most már ezen a hangon megértettük egymást és azt is, hogy miért vonult át az előbbi cikkemen a felháborodás oly szenvedélyes hangja, ami először és azt hiszem, hogy utoljára is történt velem.

A eszmagyár elnapolt közgyűlése

Tegnap délutánra voltak összehíva a Hungária cipő- és eszmagyár részvényesei, hogy megtartsák közgyűlésüket úgy az 1912. és 1913. évről.

Az elmúlt évben összehívott közgyűlés tudvalevőleg abban maradt, mert kitűnt, hogy ugyanazon számokra nem egy, hanem két részvényt bocsátottak ki. Moskovits Farkas és társai azért folytatták az elnök által berekesztett közgyűlést, de ez csak hiuerőlködés volt, amelynek érvénytelenségét a kir. törvényesiek is kimondotta.

Az igazgatóság ezuttal olyan javaslatot szándékozott a közgyűlés elé terjeszteni, hogy a két évről, éppen a vállalat megszilárdítása érdekében, 1.354,776 K. 51 fillér veszteséget irjanak le.

A közgyűlésen mintegy 23 részvényes jelent meg, köztük Moskovits Farkas, aki nagy készültséggel jött fel. Hatalmas iratcsomó, számadások, levelek és ezek között egy fél cipő. Bizonyára ezt is „érvül” akarta felhasználni a szerencsétlen mult igazolására. — Erre azonban nem került a sor, mert a kettős részvények miatt ezuttal is elnapolták a közgyűlést.

Különben a részvényesek úgy számítottak, hogy éjfélbe nyul a közgyűlés, így azonban egy negyedórát sem tartott.

*

Wallner Ödön elnöklete alatt jelen voltak: Fráter Barna, Havas Mór, Schweiger Ede, dr Kotz Jenő, Moskovits Farkas, dr Kotz Jenő, Moskovits Farkas, dr Szunyogh Pál, dr Mihely Lajos, dr Gyöngyössy István, dr Ficzek Emil, Lukács Ödön, dr Moskovits Miklós, dr Medvigy Gábor, Lukács Lajos, Schwarcz Simon, dr Demetrovits Elek, Blassuthy Gyula, Molnár Jenő, Bleyer Ignác, Lőrinc Sándor, dr Grosz Imre, dr Lázár Aurél, dr Grosz Sándor, dr Mártonffy Marcell, Komor Marcell, Lövy Jakab, Grosz Hugó.

A LEGFONTOSABB KÉRDÉSEK

Irta és a Nagyráradai Katolikus Kör febr. 27-iki bűti estjén előadta Dr Vuicsics Gyula.

M. T. H. és U.

Legyen hála az imádandó Gondviselésnek, hogy előadásainkat immár a mi új fényes, diszes és tágas helyiségünknek pompás nagytermében tarthatjuk meg.

E fényes palota a magyar keresztény kultúra csarnoka lesz, melyben az örök igazságok új erővel fognak visszhangzani, hogy behatolva elménk és szívünk minden rejtekébe, irányítói legyenek gondolkodásunknak, érzületünknek, törekvésünknek, életünknek.

Mi nem rohanunk korunk divatos új eszméinek csalóka lidércfénye után, nem engedjük magunkat félrevezeteni új hangzatos, de üres jelszavak által és nem engedjük magunkat megfélemlíteni a napirenden lévő támadások által, melyek a modern pogányok, a hitetlenek táborából irányulnak felénk. Mi lelkünk mélyéből megvagyunk győződve a keresztény világnézet tételeinek igazsága felől és ebben nem ingat meg bennünket az a bámulatos nagy haladás sem, mely a tu-

dományok, főleg a természettudományok terén napjainkban tapasztalható.

Örvendünk a tudományok haladásának és nincs okunk attól félni szent hitünk igazságait. A tudomány alatt természetesen nem holmi kétes értékű és kérészetletű teoriáknak, pusztá feltevéseknek, magántudósok bogarainak a gyűjteménye értendő, hanem a kor tudományos színvonalán álló bizonyítékokkal kétségbevonhatatlan beigazolt tételeknek az összege. Ezek pedig hitünk igazságaival ellentétben nem állhatnak, mert az igazság önmagával ellentétbe nem jöhet és minden igazságnak egy a forrása: Isten.

Hit és ész nem állanak egymással szemben, hanem egymás mellett, mint különböző eszközei a megismerésnek. Egyik a természetes, másik a természetfeletti renddel ismert meg bennünket. Mint egy kiváló tudósunk szellemesen írja, vallás és tudomány két szeme az ember lelkének. *) A természettudomány — már t. i. az a természettudomány, amely mindent pusztán

*) Giesswein Világegyetem és a lélek világa 39-1

csak az anyagból akarna megmagyarázni, egy szemmel vizsgálja az életet, míg a valál két szemmel nézi azt. Ennek következtében aztán olyan különbség van közöttük, mint az egy szemmel való látás és az úgynevezett sztereoszkopikus, vagyis a két szemmel való látás között. Az első ellapítja a tárgyakat, a másik kidomborítja és helyes perspektívába hozza.

A materialista természettudósok ezen félszégének tulajdonítható aztán ha ellentmondás merül fel, illetőleg látszik felmerülni szent hitünk igazságai és a tudomány, vagy inkább az említett tudósok állításai között. Nem kell megijedni az ilyen ellentmondástól, még ha nagy lárna kíséretében történik is az és még ha a tudomány nevében hangzik is az. Mint a szikláról a nyíl, úgy pattannak vissza hitünk sziklaváraról a támadások. Nem ujak ezek a támadások ha új vértetben lépnek is ma fel ellenünk. A hitetlen tudomány már kétezedév óta ostromolja az isteni igazságok sziklavárát, de bevenni, megdönteni nem tudta azt és nem is fogja soha.

Már Szt. Pál apostol intette az első keresztényeket, hogy ne jengedjék magukat ide

HOLLANDY, PAPP ÉS VELICS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok lakberendezési vállalata Kaszárnya-tér 7. szám. (Pankolics-telep)

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk. — Jobbminőségű butorok javítása és fényezése (a helyszínén is) azonnal jutányos áron eszközöletik. — Tervekkel és rajzokkal kívánatra díjtalanul szolgálunk.

Dr Wallner Ödön elnök megnyitja a közgyűlést s konstatálja, hogy letett 26 részvényes 2000 drb elsőbbségi részvényt, 2000 szavazattal és 2982 törzsrészvényt 506 szavazattal; jelen van 23 részvényes 2000 szavazattal és 2516 törzsrészvény képviselőjében 503 szavazattal. A jelenlevők között 76 drb törzsrészvény duplikátum van. A jegyzőkönyv hitelesítésére dr Ficzek Emilt és dr Gyöngyössy Istvánt kérte fel.

Dr Moskovits Farkas: Elég rossz. A részvényesek közül kellett volna a hitelesítőket kinevezni.

Wallner Ödön hivatkozik az alapszabályokra. — Kéri bevenni a jegyzőkönyvből, hogy az igazgatóság kötelességének tartotta a közgyűlést összehívni, dacára, hogy a múlt évben a közgyűlés azért nem volt megtartható, mert egyes számokra kettős részvények vannak kiadva, amit a törvényszék is konstatált, s így nem tudták, hogy a duplikátumok közül melyik jogosít szavazatra. — Ma is így van a helyzet; 76 ilyen kettős részvény van bemutatva. Ezért az ő (Wallner), Fráter Barna és Havas Mór, az általuk letett ilyen duplikátumok folytán, ugyanúgy, mint Moskovits Farkas és társai, kik szintén azokat a számú részvényeket tették le, a szavazati jogukkal nem élnek.

A napirend előtt dr Kotzó Jenő szólalt fel. A múlt évi közgyűlés azért nem lett megtartva, mert 50 részvényt ugyan olyan számmal két példányban tettek le. Arra kér felvilágosítást, hogy meg van-e állapítva most, miszerint a 76 darabon kívül van-e még több ilyen duplikátum kézbe, s nem lesz-e a közgyűlés után újból kellemetlen incidens. Ha még ilyen duplikátumok vannak, akkor kéri a közgyűlés elnapolását. Továbbá a jegyzőkönyvből kéri konstatálni, hogy az 5 órára összehívott közgyűlést 5 óra 30 perckor nyitották meg.

Dr Wallner Ödön felvilágosításul kijelenti, hogy rendőri nyomozást folytattak s jelenleg a vizsgálóbíró előtt van az ügy a kettős részvények ügyében. A hatóság annyit konstatált, hogy 3000 részvény helyett 3060 van forgalomban (Moskovits Farkas tiltakozik.) Ha halasztó indítványt tesznek, akkor a jelenlegi közgyűlést elnapolják.

Dr Kotzó Jenő a felvilágosítás után, mivel bűnügyi eljárás folyik az irányban, hogy

60 al több részvény van kibocsátva, mint amennyinek szabadna lenni, s itt is lehetne olyan szavazat, amely ebből a 60-ból eredne, kéri a közgyűlés elhalasztását a bűnügyi vizsgálat befejezéséig.

Moskovits Simon azon véleményben van, hogy ehhez a kérdéshez s az 1911 és 1912. évi mérleghez csak a törzsrészvényesek szólhatnak. Az 1911. és 1912. évi közgyűlés külön megtartását kéri.

Dr Wallner Ödön: most csak arról van szó, hogy elhalasszák-e a közgyűlést.

Pár perc múlva, mivel senki sem szólalt fel, a dr Kotzó Jenő indítványához képest, az elnök a közgyűlést berekesztette.

A Kath. Kör közművelődési estélye

Az első böjti est.

A Katolikus Kör hatalmas, új disztermében tegnap volt az első közművelődési est. Nagy és szép közönség töltötte meg a disztermet és az új otthon most még sokkal több érdeklődőt vonzott a különben is már évek óta nagy népszerűségnek örvendő közreműködési estélyre, amelyekkel a Kör igazi kulturszolgálatot teljesít Nagyvárad intelligens társadalmának.

Dr Vueskics Gyula kanonok tartotta a bevezető előadást „Legfontosabb kérdések” címmel. A magas színvonalon álló és rendkívül értékes előadásában a tudomány tárgyilagos világa mellett éles logikával mutatott rá a lélek, az örökkévalóság, mindig aktuális kérdéseire, amelyeket a tudomány főképpen pedig a modern pogányok u. n. tudománya megfejteni nem képes, ezekre méltó, elfogadható, megnyugtató feleletet a vallás, a krisztusi világnézet adhat. Előadásában egyúttal a közművelődési esték kulturprogramját adta. A közönség lelkesen megtapsolta az illusztris előadást, akinek előadását lapunk tárcarovatában egész terjedelmében közöljük.

Zeneszám volt a program második pontja. Varró Zsófia volt az első, aki, hogy úgy mondjuk, felavatta a kör disztermét: az ő művészi zongorajátéka győzte meg a publikumot arról is, hogy Nagyvárad egy gyönyörű és minden tekintetben tökéletes hangversenyteremmel gazdagodott.

Chopin: Concert etude C moll, Liszt: Etude de Concert. Chopin: Valse e moll c. darabokat adta elő és tulzás nélkül mondhatjuk, hogy minden ízében értékes, művészi és méltó bevezetés volt Varró Zsófia zongorajátéka a bizonyára elkövetkezendő hangverseny-estéknek, Finom leányos megértéssel és őszinte átérzéssel árasztotta szerte Chopin gyönyörű melódiáit, oly könnyed és leheletszerűen meleg volt s amellet olyan briliáns technikával játszott (különösen ragyogott ez a művészies technika Liszt concertjénél), hogy erre nem lehet más jelzőnk, mint a finom és igazi művészet a szó legkomolyabb, legőszintébb értelmében.

Zugott a tapsvihár s a rendezőség pedig egy szép virágoskorral kedveskedett a művésznőnek.

Végül Kozáry Gyula hadapródiskolai lelkész tanár tartott értékes, hatásos felolvasást gróf Széchényi István és Pascal vallossága címen. Párhuzamban állította elénk az emberiség eme két zsenijének őszinte, mély vallásosságát, amely lelküknek kimagasló vezérmotívuma volt. A magas szárnyalású és alapos olvasottságról tanuskodó felolvasás rendkívül tetszett.

A közönség zajos tapsokkal fejezte ki tetszését az előadás iránt.

A legközelebbi közművelődési est, egy hét múlva március 6-án, péntek este fél 6 órakor lesz, amikor dr Patáky Arnold az emberiség koráról fog előadást tartani, Kovács József költői ellenélését olvassa fel. Vueskics Ottóné pedig zongoraszámmal szerepel.

s tova hajtani, „a tudomány minden szelétől” * Nem is hagyták, hanem megőrizték hitüket minden támadással szemben, sem a durva kegyetlen erőszak, sem az álokoskodások meg nem ingatták őket, diadallal megállították a helyüket úgy a kolosszeum porondján, mint az areopág és a senatus előtt.

„A tudományok szelétől” nem fél az egyház ma sem, a XX. században sem; de Szt. Pál példájára iparkodik minden erejéből megóvni hiteit a tudományos szédelgések maszlagjától, mellyel a tudomány sarlatánjai elkábítani iparkodnak a jóhiszemű embereket.

A természettudomány művelői közül, aki ad valamit a tudomány komolyságára, mikor a természet és az élet nagy rejtélyeinek megfejtéséről van szó, nem restelli szereynen bevallani legalább azt, hogy ignoramus, vagyis pusztán a természet erőiből nem tudjuk megfejtani azokat és ha próbál is előállni valami magyarázat félével, mint egyszerű hipotesist, feltevést, véleményét terjeszti azt elő, amely nem léphet fel az abszolút igazság igényeivel. De a tudomány sarlatánjai, akik maguk ugyan buvárokodni nem képesek, csak másoktól lesegetnek el morzsákat és hulladékokat, annál vakmerőbbek itéleti formálásában s annál türelmetlenebbek mindenkivel szemben, aki nem hajlandó meghódolni előttük és készpénznek venni az ő talmi portékáikat.

Ezekből kerülnek ki az ugynevezett természettudományos világnézetnek leghangosabb szószólói, kik egyes napilapokban és folyóiratokban ütik mellette a nagy do-

bot és a tudomány nevében a sárga földig lebecsmérelnek mindenkit, aki nem vallja magát monistának, egyelvűnek, — azaz egy szeműnek.

Pedig a XX. század legkiválóbb természet tudósai, nemesak az angoloknál és amerikaiaknál, hanem a franciáknál és németeknél is, szakítottak már a darwinizmus és materializmus avult tanaival és sokan közülük egyenesen a monizmus csődjéről beszélnek.

E tudósok már belátták azt, hogy az anyagból és annak mozgásából képtelenség megfejteni a szellemi élet jelenségeit s azért az anyag mellé egy új tényezőt állítanak be — az energiát, melyről rendszerük — energetizmus — nevé is vette. Még csak szellemről, energiáról beszélnek, nem merik még kiejteni a lélek nevét, nem állanak még a keresztény világnézet talaján, de jó szolgálatot tesznek ennek azzal, hogy a modern természettudomány eszközeivel mutatják ki az anyagelvű világnézetnek tudományos szempontból való tarthatatlanságát.

Ha e tekintetben tagadhatatlanul használnak is valamit, mert segitenek felszabadítani az emberi gondolkodást az anyag béklyói közül, meg a monisták terrorizmusa alól, a lényegét illetőleg ezek az új tudományos rendszerek sem segitenek semmit sem az emberiség sorsán; mert a legfőbb kérdésekre, mi az élet? honnét van a világ? van-e lélek? mi az ember célja és rendeltetése? s más effélékre a pszihofiziológia, a neo-vitalizmus és energetizmus éppen oly kevésbé tudnak kielégítő feleletet adni, mint az idejét múlt és immár szerencsésen teljesen lecáfolt darwinizmust és materializmust.

A modern természettudomány bámulatosan kifejlődött technikai eszközei mellett segítségül hívta a buvárokodásban összes segédtudományait a vegytant, az élettant és a bonctant és még így sem képes megfejteni az ember szellemi életének legközönségesebb jelenségeit sem. Kifejti ugyan, amit már régén tudunk, hogy szemünk olyan, mint a sötét kamara (camera obscura), melynek érzékeny lemezére, recehártájára az egyes tárgyakról jövő fénysugarak ingert gyakorolnak, ezek aztán az agyidegeket hozzák mozgásba, de ami ezután következik s ami a lényege a dolognak: hogyan válik az ideginger képzetté, vagyis az anyagi szellemivé? hogyan válik bennünk a képzet tudattá és hogyan, miféle agyvelőmozgások által lehet a képzetekből fogalmakat, a fogalmakból itéleteket alkotni? — erre már nem tudnak felelni.

Hogyan válik a levegő rezgése hanggá és miként jut ez tudomásunkra? megfejtáttetlen kérdés a legeslegnagyobb tudósok előtt mai is.

Pedig ezeknél ugyanezen téren, vagyis a szellemi életjelenségek terén száz más, sokkal komplikáltabb kérdés merül fel.

Ha minden szükségszerűleg történik bennünk, mint az állatoknál, ha csak anyagból, sejtekből áll az ember és nem lélekből is, honnét van az, hogy sokszor járunk egy vidéken, mindig ugyanazt látjuk, vagyis a külvilág tárgyairól mindig ugyanazon ingerek jönnek szemünk sötét kamráján keresztül agyunkhoz, mégis mindig más és más képzetek, gondolatok és érzetek támadnak bennünk? Meg honnét van az, hogy egyszerre száz meg száz tárgyat látok, vagyis mindannyi egyszerre ingerli szememet, mégis csak

HUNYADY JOZSEF A VÁROS HALOTTJA.

**A nagy színész utolsó napja. — Gyász a színháznál.
Ma lesz a temetés.**

Az emberek nem hiszik, hogy Hunyady József meghalt. Egész nap zárandokolnak Teleky-utca 42 sz. alá, ahol ravatalon fekszik Hunyady József, a mi Jóska bácsink, a legnagyobb magyar színész azok közt, akik csak játszottak valaha a nagyváradai színpadon.

Hunyady színész.

Nemes karakter volt, akinek szent meggyőződéses élete a lelkében művészete fenség hivatása iránt. Nem szerette a hangos embereket, az üres, léha és könnyelmű darabokat. Utálta azokat a szerepeket, amiket ráírtak a mai operettek. Szerdán este történt Éva előadása alatt, hogy bement Görög Olgához felvonás közben. Görög Olga megkínálta egy pohár pezsgővel. Jóska bácsi mintha érezte volna a végét, telepatikus kijelentéssel üritette ki a poharat.

— Edes Olga, ezt a poharat arra üritem, hogy *többet ne játszam ezt a szerepet.*

És szegény, bizony többet nem fogja játszani a nevelő apa szerepét! . . . Mi még nem is voltunk tanúi az ő ragyogó tehetségének, hiszen virágkorát nem a nagyváradai színpadon élte, mi csak a bukó nap sugarait élveztuk, egy rendkívüli tehetség szikráit. Nem lángolt, csak néha kápráztatott el bennünket, a nagyság forradalmi ereje csapott ki, legkisebb mozdulatából. Nem érezte jól magát a mai színpadon. De lekötötték a vidéki láncok, apró prózai bajok, az élet ezer drága köteléke, barátok köre és ezért nem szakította ki magát a vidék karjaiból. Sovén volt, Shakespearet csodálta mint hallhatatlan zsenit, de nem adta egy kincsért, hogy ő magyar népszínműben játszhatott. Az obszeán

francia vígjátékok inváziója idején összebujt Tóth Lexivel és ketten siratták szegény magyar irodalmat.

Most akartuk jubilálni. Hogy tiltakozott! Ő még nem öreg! És valóban fiatalon halt meg, színjátszó ereje akkora volt, hogy Hunyady József mindent el tudott játszani. Arra oly szerencsés volt, hogy egyaránt illett egy bíbornok fenséges nyugodtságához és Gáspár apó szörnyű jelleméhez. Ahol mélyes ember indulatokat kellett bemutatni, ott csak Hunyady József volt tökéletes.

Szereppel a kezében halt meg . . .

A Szigligeti színház ormán fekete lobogó leng. De nemcsak a színház gyászol, nemcsak az egész nagy Bohémia, hanem gyászol a város, gyászol a művészet és megrendítette a váratlan tragédia mindazokat, akik távol álltak tőle, de valamikor körötte voltak és érezték nagy szíve jóságát. Mert jobb ember aligha volt nála, mint abszolút művész felülemelkedett a kiesnyes érdekharcokon, mindenki rajongóan szerette és tegnap délelőtt a színháznál nem maradt szem szárazon.

Még csütörtökön délután a Royal-ban volt Tóth Elekkel beszélgetett. Szomorúságot ült az arcán, sokszor a szívéhez kapott.

— Fáj a szívem édes Lexikém!

— Majd elmúlik Jóska! Ne légy olyan levert. Az utóbbi napokban alig látta mosolyogni.

Este fél hét órakor beszéltek vele utoljára a színháznál.

Ekkor volt utolszor abban a csarnokban,

amit ő templomnak tartott . . . Medgyaszai-val találkozott.

Nézem a próbámat péntekre, mondta a tenoristának.

Elment haza. De utközben megszédült s a Bémer-téren egyik villanyoszlopba fogódzott meg.

— Rosszul vagyok Jucikám drága, küldj orvosért, mondta otthon aggódó feleségének.

De néhány perc múlva jobban érezte magát. Ment a szomszédba, ahol esti 10 óráig beszélgettek. Majd hazament és elvette Sudermann *Otthon*-ában lévő nehéz, idegkimerítő szerepét.

Először fent járkált s úgy tanult. Azután bágyadtságott érzett.

— Lefekszem fiam, mert nagyon hevesen lüktet a szívem. Majd az ágyban olvasgatom a szerepet.

Felesége lefektette és hideg borogatást rakott a mellére. Egész nyugodt lett. Ugy szunyadt el, kezében az írott szereppel és éjfél után pár perccel minden hangosabb jajszó nélkül örökre elaludt. Felesége, aki nyugtalanul nézegette, majd megőrült a fájdalomtól, mikor látta, hogy megdermednek vonásai és a szerep kihullott kezéből. Az előhívott orvos konstatálta, hogy szívszélhűdés ölte meg s érlelmeszedése volt.

Gróf Laci volt az első, aki megtudta a halálhírt. Néhány perc múlva már ott volt Erdélyi Miklós színigazgató és egy sereg újságíró. Megrendülve állottunk a nagy művész ágya előtt.

— Szegény Jóska bácsi, mindig ilyen szenvedés nélküli halált kért az Istentől! . . .

Virágok közt.

A megdöbbenő hírre már reggel hét órakor szokatlanul élénk volt a színház. Felkelt minden épkezláb komédiás, hogy lássa saját szemével a hihetetlen tragédiát. És zokogva sorakoztak a legnagyobb komédiás

azt veszem közülök észre, amit akarok, amire figyelmem irányul?

Ha csak arról származhatik elménkben képzet, amiről érkeink révén ingerünk, miből származik akkor belvilágunk nagy ténye, az öntudat, az a biztos meggyőződés, melyre senki sem tanítja az embert, mégis megvan minden emberben, aki már eszének használatával bír, hogy t. i. én vagyok én?!

A tudomány tanítja, hogy testünknek sejtszöveti folyton változnak bennünk. Bizonyos időszak alatt teljesen kicserélődnek testünk összes részecskéi és ennek dacára a régebben szerzett képzetek és érzetek folyton megújulnak bennünk. Változhatnak lelki életünk is, tényleg változik is: tanulatlanból tanult, rosszból jóvá lesz az ember, de mindig tudom, hogy én vagyok az, aki megváltozom.

És — hogy hosszadalmasak ne legyünk — honnan van az, hogy a külvilág tárgyai egyformán jelennek meg mindannyiunk előtt, egyforma ingert gyakorolnak mindegyikünk érkeire, mégis ahányan vagyunk, annyiféle képzet, gondolat és érzet támad bennünk?

Onnét, — és ezt a feleletet már a keresztény világnézet adja, melynek nyomán az emberiség legnagyobb lángelméi két ezredév óta hívő lélekkel vallják, onnét, — mert nem vagyunk pusztán anyagból, nem vagyunk egyformák, mint a gépek, hanem mindannyiunk külön ént, külön egyéniséget képez, mindegyikünkben külön lélek van, mely testünket formálja, élte, az egyéniséget, a személyt alkotja, gondolat- és érzelmevilágunkat felépíti, értelmével, akaratával uralkodik minden egyes emberben a test felett és az egész emberiségben az egész anyagi világ felett és céltudatosan irányítja úgy az

egy embernek, mint az egész emberiségnek működését, életét, fejlődését, haladását, sorsát, időben és az örökkévalóságban.

Igen, az örökkévalóságban; mert a lélek más, mint az anyag, a lélek szellemi lény, mint ilyen egységes és oszthatatlan, azért részekre nem bontható s így el nem pusztulhat, meg nem semmisülhet soha. A lélek nemcsak egyszerűen bent lakik a testben, nemcsak mozgató ereje annak, hanem élelve, éltető princípiuma, életforrása. Ha már most ez az éltető princípium megválna a testtől, az részeire, elemeire bomlik, egyszóval megszűnik a test élete. De ha a halál pillanatában testünknek részecskéi, sejtszöveti elemeikre bomlanak is, a lélek, — nem lévén osztható lény, — nem bomolhat részekre, elemekre, nem pusztul el, meg nem semmisül meg, megmarad tovább és egyelőre a test nélkül folytatja létét. Messzire vezetne folytatni a továbbiakat s azért ezuttal csak arra utalok, amit már kifejtettem, hogy a lélek a halállal nem semmisül meg, hanem megmarad tovább, — örökre.

És ez reánk nézve a legfontosabb tény, mellyel minden komolyan gondolkodó embernek számolnia kell, — mert ettől függ jelen és jövőnk sorsunk. És éppen azért ez iránt is a vele összefüggő nagy kérdések iránt nem lehet, nem szabad senkinek közönyösnek maradnia. Ez a közönyösség menthetetlen lenne és olyan bűn lenne, amelyet nem lehetne soha jóvá tenni, mert örökre megbosszulná magát.

Az emberiség nagy szellemeinek egyik legkiválóbbja — kiről az utánam következő illusztris előadó bővebben fog megemlékezni — Tárcal mondja: „A lélek halhatatlansága olyannyira fontos kérdés, oly közelről érde-

kel bennünket, hogy aki eziránt közömbös, annak nincs józan esze, — mert hiszen ettől függ életünk egész iránya. Sajnálom azokat, kiket a kétség kinja gyötör s kik mindent elkövetnek, hogy e kérdés felől bizonyosságot szerezzenek. De akik olyképpen töltik életüket, hogy annak végére nem is gondolnak és midőn aggodalmaikat önmaguk nem képesek eloszlatni, nem kérnek sehol, senkitől felvilágosítást, azokat cseppet sem sajnálom. Ilyen közönyösség a saját legfőbb ügyükben, ahol mindenük kockán forog, bámulatot és borzalmat ébreszt énbennem. Én az ilyen embert szörnyetegnek tartom. . . .”

M. T. Hölgyeim és Uraim! Nekünk ker. katolikusoknak e tekintetben igazán könnyű a helyzetünk. Mi az egyház világos és határozott útmutatása mellett úgy e kérdésben, mint az élet többi nagy kérdéseiben biztosan megtaláljuk az igazságot. Krisztus tanítása az, mely világosságot vet az élet nagy titkaira s megoldja azt ami rejtély a magára hagyatott vagy a hit világosságától elfordult ész előtt.

Ezen igazságoknak ismertetése és védelme lesz feladata előadásainak. Amint 18 esztendő alatt — mióta e kőa fenn áll — nem támadtuk soha egyetlenegy szóval sem mások vallását, nem tesszük azt ezután sem, ebben az új fényes palotában sem. Mi csak a mi szent hitünk igazságait óhajtjuk bővebben és alaposabban megismerni és bárholonnan jövő támadások ellen megvédeni. E pompás épület a magyar keresztény kulturának a csarnoka. Lelkünk minden erejéből arra fogunk törekedni, hogy a keresztény eszméknek és a magyar hazafias szellemnek tüzhelye legyen, hogy szeretet és igazság honoljon benne és áradjon innét szerte az egész társadalomba.

hideg feje köré. **Medgyaszai** Jenő ibolyacsokrot tett keze közé, **Kállay** Jolán, **Horváth** Mici, **Szentgyörgyi** Márta, **Etsy** Emma, **Angyal** Ilka, **T. Pogány** Janka, **Görög** Olga, drága virágokat hoztak, teleszórták az ágyát, amely fölött ott ragyognak Hunyady József trofeumai, aranyplakettek, babérszörök, selyemszalagok. Egész élet van mögöttük, ennyi maradt az egész ragyogó művészetből s mindig itt aludt alattuk. Most itt vett bucsut az élettől.

Heves jelenetek játszódnak le a halott körül. **Görög** Olga elájult, összeesett. Az özvegyet **Kállay** Sámuel vitte lakására, ahol betegen fekszik.

A város temetési el.

Délelőtt tanácskozás volt a színháznál a temetésre vonatkozólag. Hunyady József immár harminc éve tagja az Országos Színészegyesületnek, egész vagyont fizetett be s most kiderült, hogy az egyesület nem temetési el, mert így intézkednek az alapszabályok. Majd küld vagy száz koronát...

Ujságírókból, színészekből küldöttség alakult, amelyet **Sas Ede** **Rimler** Károly polgármester elé vezetett.

A polgármestert is nagyon megrendítette a kiváló művész halála és kijelentette, hogy a város halottjának tekinti Hunyady Józsefet, akit illő pompával fognak örök nyugalomra helyezni. A költséget pedig gyűjtés útján fogják fedezni.

A város disztrikthelyet adott az olasz temetőben **Somogyi** Károly szinigazgató sírja mellett.

A temetés lefolyása.

Az óriási részvét hihetőleg olyan imponáns méreteket fog megnyilvánítani, hogy a temetésre a rendőrség nagyszámu legénységet rendel ki.

A gyászszertartás a halottas háznál lesz, **Sulyok** István ref. esperes végzi. Innen a koporsót a színház elé viszik, ahol a színház teljes énekkara gyászdalokat fog énekelni. A társulat nevében **Bihari** Ákos mondja a bucsubeszédet és elhelyezi a társulat koszoruját. Majd a Nagyváradi Ujságírók Egyesülete nevében **Marton** Manó tart beszédet. A Színészegyesület kiküldöttje, **Roboz** Elek ma érkezik Budapestről.

A temetés délután három órakor kezdődik. A három legelső cigányzenekar: **Bura** Karesi, **Hamza** Gyuszi és **Bebe** Károly fog játszani a temetésen.

A városban mindenütt a legnagyobb megindulással beszélnek a tragikus halálról. **Jelinek** virágkereskedésében már délután tíz gyönyörű koszoru volt kitéve, köztük az ujságíróké is.

A színháznál természetesen változás állott be a műsorban a haláleset miatt. **Angyal** Ilkának ma estére tervezett jubileumi estélyét elhalasztották március 7-ére. Hunyady Józsefnek egyik legrbrilliansabb alakítása volt **Schwartz** ezredes. Szerepét valószínűleg **Sik** Rezső veszi át. Ma estére az **Otthon** helyett **Ripp** van **Winklét** tüzték ki előadásra.

A család gyászjelentése.

Özv. **Hunyady** Józsefné szül. **Körössy** Juci, ugy a maga, valamint a kiterjedt rokonság nevében megrendült szívvél tudatja, hogy a legjobb férj, testvér és rokon **Hunyady** József a Szigligeti színház művésze, folyó évi február 27-én hajnali fél 1 órakor életének 54., boldog házasságának 20. évében, szívszélhűdés következtében váratlanul meghalt. Drága halottunkat f. évi február 28-án délután 3 órakor fogjuk a Telek-utca 42. sz. gyászházból, a református egyház szertartása szerint tartandó ima után

örök pihenésre az Olasz temetőbe kíséni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradon, 1914. február 27-én. Siri álmód legyen esendes! Hunyady Zoltán és családja Hunyady László és családja testvérei. **Körössy** Béla apósa. **Molnár** Juliánna anyósa. **Körössy** Antal családjával **Körössy** Béla, **Körössy** Károly családjával **Körössy** Mihály családjával sógorai.

A temetést **German** Károly elsőrendű temetkezési vállalata rendezi.

A színház gyásza.

A Szigligeti színház tagjait nagy csapás érte **Hunyady** József halálával. A gyász- esetről a következő jelentést adták ki:

Fájdalomtól mélyen megrendülve tudatjuk, hogy a magyar színészet egy kiváló tagja, drága jó pályatársunk és példaképünk **Hunyady** József f. hó 27-én éjjel után fél-egy órakor 54 éves korában, művészi pályafutásának 33-ik évében váratlanul elhunyt. Szeretett halottunk hült tetemeit f. hó 28-án, délután 3 órakor fogjuk a Telek-utcai gyászházból az olasz sírkertbe örök nyugalomra kíséni. Szíveinkben oltárt állítunk emlékednek! Pihenj békében! Nagyvárad, 1914. február hó.

A Szigligeti színház tagjai.

Jelentkezett Bugarszky Katalin.

Érdekes fordulat történt ma a bombamerénylők ellen megindított nyomozásban. A kievi osztrák és magyar konzulátus ugyanis jelentette a debreceni főkapitánynak, hogy **Bugarszky** Katalin Kiebbe érkezett.

Bugarszky Katalin kedden este érkezett meg Kiebbe és nyomban barátjához, **Mikulsky** kereskedőhöz ment, akinek a **Mihaljszka** **Peruil** 6. szám alatt van a lakása. **Bugarszky** önként jelentkezett az osztrák és magyar konzulátusnál, ahol előadta, hogy a lapokból értesült arról, hogy a merényletben való részességgel gyanúsítják. Azért jelentkezik, mert tisztázní akarja magát a vádak alól. Kijelentette, hogy debreceni útjának egyedüli célja az volt, hogy gyermekét meglátogassa. A merényletről nem tud semmit.

Nagy Károly detektívönök ma távirati értesítést küldött a debreceni rendőrségre **Csernovicból** és azt jelenti, hogy **Bugarszky** Katalinra vonatkozóan nyomokat talált, egyben a személyleírását és a ruházat pontos leírását kéri a rendőrségtől. A rendőrség a kért adatokat elküldötte **Csernovicba** és a detektívönököt értesítette a kievi eredményről.

A romániai vizsgálat.

Mint a debreceni rendőrség értesül, a **Csernovic** rendőrség már nyomon van. A Romániában való nyomozást diplomáciai uton már elintézték és az ideérkezett jelentések-ből megállapítható, hogy a merénylők néhány nap múlva kézrekerülnek.

A rendőrség minden kétséget kizáróan megállapította, hogy messze szétágazó bűnszövetkezetről van szó, amely a tetteseket fölbujtotta a debreceni merényletre. Ez a körülmény mindenesetre rendkívül megnehezíti a rendőrség munkáját.

A merénylet értelmi szerzői.

Az eddigi adatokból a következőket lehet megállapítani:

Bizonyos, hogy a tettesek nem egyes vallási fanatikusok voltak, akik lelki indulatból követték el a merényletet. A kiderített

körülményekből és főképpen abból, hogy **Mandaseszku** s **Avram** nagyon bőven el voltak látva pénzzel.

Avram nyomában.

Dr Nagy Károly detektívönöktől ma délelőtt a következő távirat érkezett a budapesti rendőrséghez:

A tanúk felismerték a leopárdbőrt, a portás a csomagot berítő vásznac a kéz-írást. Kétségtelen tehát, hogy a tegnapi táviratomban jelzett két egyén a tettes. Igazi nevük utlevélükből volna megállapítható. A **Csernovicból** kiküldött bűnügyi tisztviselő megállapította kétségtelenül, hogy a tettesek febr. 19-én Romániából jöttek **Ausztriába** és 20-án éjjel mentek vissza **Iekánin** és **Burdujenin** át **Románia** felé. **Burdujenin**ben látták őket még aznap délután, sőt 23-án reggel is. Ezután egyelőre nyomuk veszett.

Bukarestben

vannak a tettesek.

Bukarest, febr. 27.

(Saját tud.) A **Csernovic** rendőrség egyik detektívje **Avram** **Tó-dort** és **Mandasesku** **Silviot** **Bukarestig** kíséerte. A román fővárosban azonban nyoma veszt, a két merénylőnek. **Budapest**ről és **Bécs**ből több detektív utazott **Bukarestbe**, hogy a tettesek további menekülését megakadályozzák. Remélik hogy e héten még kézrekerülnek.

Furulyázott az esküdteknek a pásztortfiu.

541 koronába került az államnak egy ellopott tilinkó.

Biz ez drága mulatság egy egyszerű falusi furulyáért, amely nagyon megtetszett **Delimán** **Miklósnak**, meg a testvérének, a **Tamásnak**. Ünneplő ruhában jelentek meg a szigorú esküdttörőse előtt, ahol 12 komoly, szigorú ur mondott ítéletet felettük. Mert nagy bünnel vádolta őket a zord királyi ügyész: elraboltak egy furulyát.

A **Vaskóhi** hegyek között őrizték a kecskét **Delimán** **Miklós** és **Tamás**. Még tavaly tavasszal találkoztak **Todorán** **Györggyel**, aki **Vaskóh**ra igyekeztében eltévedt. A pásztortfiuk megmutatták neki az utat, mert hogy **Todorán** **György**, — amint ők mondták — egy szép furulyát ígért nekik. Igérte, csak-hogy nem akarta odaadni. És így keletkezett a baj. Mert a fiuk elvették tőle. S mikor **Todorán** rájuk támadt, még alaposan meg is verték az ipsét.

Todorán **György** azonban azt vallja, hogy dehogyan is ígérte nekik a furulyát, az egyetlen széphangu furulyáját.

— Hisz nem is tudsz furulyázni, hogy adtam volna neked? — kérdezte tőle az esküdttörőse előtt.

— De bizony tudok én, felelte **Delimán** **Miklós**.

— No akkor mutasd meg, mit tudsz, — vezette a bizonyítást tovább **Hermann** elnök.

És **Delimán** **Miklós** elővette az elkobzott furulyát. És szívhez szóló, bus oláh nóták hangja szállott a fűzfatilinkótól az esküdtek felé. Az ő szívüket akarta meghatni a nótával és bebizonyosodott, hogy **Delimán** **Miklós** szépen tud tilinkózni, megérdemelve érte egy szép furulyát.

Este fél 10-ig tartott a tárgyalás az esküdttörőse előtt. Az esküdtek nem látták beigazolva a rablást, csak egyszerű lopást állapítottak meg. A fiatalok másodrendű ovádlattat meg egyenesen nem bűnösnek

mondták ki s így őt fel is mentették. A bíróság azután Delimán Miklóst 14 napi fogházra ítélte lopásért. A furulya pedig viszszakerült tulajdonosához.

Különböző okok miatt háromszor napolták el a tárgyalást ebben az érdekes históriában, s így az államnak 541 koronájába került, hogy a pástorgyerek. Justicia szigoru termében szép nótákat furulyázott az idegen furulyával, amely olyan nagyon boldoggá tette volna az ő szívét.

Nagyváradra is vezetnek a debreceni büntény nyomai.

Ki a pecsét készítője? Rendőri megfigyelés alatt az Ávrámok. Keresik a Kovács Annákat.

A debreceni felháborító büntény lázas izgalomban tartja az egész országot. De legelső sorban a Debrecennel határos nagyobb városok rendőrsége van állandóan permanenciában, mert nem lehet tudni, hogy mikor lehet rájuk szükség.

Tegnap érdekes átirat érkezett a nagyvárad rendőrség büntényi osztályához Debrecenből. A merénylet színhelyén megtalálták azt a pecsétet, amelyet a gaz merénylő használt. A pecsét körirata: *Ungarische Colonie Hadikfalva Bucovina*. A pecsét közepén egy koronázatlan kétfejű sas látható.

Rendkívül fontos volna megtudni, hogy ezt a pecsétet ki és kinek a rendelkezésére készítette? ... A pecsétről pontos fényképet készítettek és ezt küldték el a nagyvárad rendőrségnek.

A rendőrség átvizsgálta az összes pecsétkészítők műhelyeit, de eddig még nem akadt rá a debreceni formára. Nagy a valószínűsége annak, hogy ezt a formát a rendelkezéssel együtt azonnal megsemmisítették.

Mindemellett Nagyváradon is kettőzött éberséggel figyelik a vonatokat és ellenőrzik a szállodákat. Semmi nyom nem igazolta eddig az a feltevést, hogy a merénylők, — Ávrám Theodor és Mandasecku megszálltak volna Nagyváradon.

Különbözn Nagyváradon több Ávrám van, akik azonban csak névrokonai az állítólagos merénylőknek. Ávrám Tódornak háza van a Koltzsvári-utca 82. szám alatt. Ávrám Miklós a Ferenc-u. 20. sz. a. lakik és bérkocsitulajdonos Ávrám Flóra Gyár-u. 46. sz. a. lakik, három fia van: Péter János és Miklós. Jómódu kisbirtokos, aki igen csendes ember.

A vármegyében is rengeteg Ávrám van, akik most valamennyien megfigyelés alatt állanak. Nem lehetetlen, hogy nexusuk van a merénylővel.

A nyomozásnak van egy haszontalan csapása, amely felhajtja az összes Kovács Annákat. Többek közt *Fugyivásárhelyen* is él egy szegény Kovács Anna s tegnap detektívek tartottak ott házkutatást. Ez egyenesen erő és időpazarlás, mert hiszen köz tudomásu dolog, hogy ez a név hamis és csak félrevezetés akart lenni.

Az egyház köréből. A király dr. *Hohenlohe* Károly Egon herceg Szeben-Fogarasi kerületi főesperes, nagyszebenbelvárosi plébánosnak a Szent Lászlóról nevezett szebeneni címzetes prépostságot adományozta.

..HIREK

*** Csoportvezetői értekezlet.** A Katolikus Népszövetség vasárnap délután 4 órakor a Katolikus Kör régi nagytermében, melyet a Népszövetségi Otthon fog rövidesen birtokába venni, csoportvezetői értekezletet tart. Az értekezleten a csoportvezetők által meghívandó más népszövetségi tagok is részt vehetnek. Az értekezlet tárgya lesz: a Katolikus Népszövetségi Otthon mielőbbi megalakításának megbeszélése. Tekintettel a tárgy rendkívüli fontosságára, minél szélesebb körű érdeklődés kívánatos.

*** A hivatalos lapból.** A m. kir. pénzügyminiszter dr. Tabéry Géza nagyvárad lakost ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi fogalmazó gyakornokká kinevezte a nagyváradi magyar királyi pénzügyigazgatóságához.

*** Stációképek megáldása.** A váradvelencei plebániái templomban vasárnap délután áldják meg az új szent keresztuti képeket. A megáldást *Hencz Aurél* kapucinus házfőnök végzi, ugyancsak ő tartja ebből az alkalomból a szent beszédet is. Vasárnaptól kezdve minden délután 3 órakor rendes szent keresztuti ájtatosság lesz a váradvelencei plebániái templomban. A kapucinus zárda templomában nagy böjt alatt minden vasárnap délután egynegyed 4 órakor szintén lesznek szent keresztuti ájtatosságok, szent beszéd kíséretében.

*** Hegedüs Lóránd előadása.** Gyáriparosok Országos Szövetségének nagyvárad fiókja vasárnap, március hó 8-án délelőtt 11 órakor közgyűlést tart, amelyen részt vesznek dr. Hegedüs Lóránd és dr. Grätz Gusztáv országgyűlési képviselők. Annál is inkább figyelmébe ajánljuk a szövetség ezen közgyűlését az érdekeltek és a közgazdasági ügyek iránt érdeklődők figyelmébe, mert a közgyűlés legkimagaslóbb mozzanata lesz dr. Hegedüs Lóránd nagyszabású előadása a közgazdasági élet köréből. Dr. Hegedüs Lóránd előadása mindég eseményszámba megy s ezért hisszük, hogy ezuttal is nagy érdeklődés mellett megy végbe a vasárnapi közgyűlés.

*** A csatornázás végleszámolásának átvizsgálása.** A nagyvárad általános csatornázási vállalat az általa letett óvadék visszautalását kérte a várostól. A tanács a kiutalás előtt a csatornázási bizottság véleményét kéri arra nézve, hogy a vállalattal szemben ninesen-e a városnak valami követelése, amelyet az óvadékból viszatartarthatna. E tárgyban tegnap délután rövid ülést tartott *Bordé Ferenc* elnöklété alatt a csatornázási szakbizottság. *Köszeghy József* kérte, hogy mielőtt a szakbizottság érdemlegesen nyilatkoznék a tanács kérdésére, előzőleg a szakbizottság szakértő tagjai tüzetesen vizsgálják át a leszámolás összes iratait. Ezt elfogadták. E célból a szakértők hétfőn délután összejönnek.

*** A párbajok** ma lesznek. Mint megírtuk, hét provokálás történt a Széchényibeli affér miatt. A segédek csütörtökön éjjel ülték össze s miután tisztázták a részleteket, a legsúlyosabb feltételű pisztolypárbajokban állapodtak meg. Háromszori golyóváltás husz lépés távolságról. A felek elhárítottak minden akadályt, csak hogy az ügy ne komplikálódjék és minél előbb lovagiaszkodhassanak.

*** A városi középítkezések a tanácsban.** Dr. *Medvlg* Gábor és törvényhatósági bizottsági tagok által a város polgármesteréhez intézett a munkanélküliség megszüntetését célzó indítvánnyal tegnap délelőtt foglalkozott a városi tanács. A legnagyobb örömmel és elismeréssel fogadta a tanács a beadványt, mert maga is át van hatva az indítványozók által felsorolt köz munkák sürgős megvalósításának szükségességét. Meggyőződést szerzett a tanács ezen beadványból, hogy hónapokon át tartó munkájával a város közönségében és a törvényhatósági bizottság tagjaiban megnyilvánuló óhajattal találkozott s így ezen munkálatok végleges elkészítését alkalma lesz a törvényhatósági bizottságnak már a folyó évi márciusi és áprilisi havi közgyűléseken elhatározni.

*** A hirdetések kezelése.** Nagyvárad városa tudvalevőleg akként határozott, hogy a szabályrendelettel monopóliumképen a városnak tartja fenn a hirdetés jogát s ezt, mint jövedelmező vállalatot, házilag kezeli. A kezelés módjára nézve pedig abban állapodtak meg, hogy a hirdetések kezelésére pályázatot fognak hirdetni s a pályázók közül a polgármester választja ki, hogy kit akar megbízni a kezeléssel, amely némi irodai átalány mellett a jövedelem bizonyos százalékával lesz díjazva. Összesen 13 pályázó volt s ezek közül a polgármester *Pásztor Edét*, a Nagyvárad Friss Ujság szerkesztőjét bizta meg a hirdetések kezelésével. A polgármester választása megfelel a város érdekeinek, mert a hirdetés kezelése szakértő kezekbe jutott.

*** Dinamittal halásznak Mezőtelegden.** A csendőrség erélyes nyomozást indított, megtudandó az elszaporodott orvhalászok kilétét. A nyomozás sikerrel járt. Több helyen házkutatást tartottak és az egyik halásznál fél kilogramm dinamitot találtak. A dinamitot természetesen elkobozták és az eljárást folyamatba tették.

*** A m. kir. nagyvárad honvédeknek** ma szombaton a Fekete Sas kávéházban hangversenyt rendez a következő műsorral: 1. Ünnepi induló „A proféta“ c. op.-ból Meyerbeer. 2. „Jer fiacskám“ keringő Ziehrer. 3. Nyitány az „Alpesi rózsza“ c. optt.-ból Lincke. 4. Nagy ábránd „Hoffmann meséi“ c. op.-ból Offenbach. 5. a) „Az éneklő madárka“ kislevele solo Weiss. b) „Hopp! hopp! hopp!“ kouplett a „Katonadolog“ c. optt. Zerkovitz, Albert. 6. a) Egyveleg „Donna Juanitta“ c. op.-ból. Suppé b) „Hivata“ induló. Ischpold. Szünet. 7. Nyitány „A cigányonő“ c. op.-ból Balf. 8. Egyveleg „A nevető férj“ c. op.-ból Esler. 9. Keringő „A mozi király“ c. op.-ból Gilbert.

*** A Korona kávéházban** minden este *Koczkás József* igazgatása alatt jól szervezett daltársulat működik. A kitűnő műsorból kiemelkednek *Kővári Böske* chanzonette számai, s *Balla Teresi* és *Kovács Mancsi* szóló számai. Állandó siker kíséri azonkívül *Kőszegi Ferkó* bariton énekes felépét, aki a magyar népdalok országos híru interpretálója. A számokat a bácskai híres tamburazenekar kíséri.

*** Tavaszi ujdonságok megérkeztek** a legújabb angol és francia fűzőkben. Gummi trikók, fűzők, haskötők, egyenes-tartók, melltartók, fűzővédők szolid árban Mlle JULIETTE fűző-különlegességek termében, Színház-utca 4. Emke mellett. Telefon 8-27.

*** Ritoók Zsigmond-utca 21. szám** alatt 5 szoba, 2 előszoba, fürdőszoba, konyha, kamara és eselédzobából álló lakás május elsejére bérbé kiadó. Jelentkezhetni a Bihar-megyei Takarékpénztárnál.

* **Eladó házak.** Sal Ferenc-utca 13. szám alatti ház, 6350 négyzetméter telek, mely a Páris-patak beboltozása folytán nagy utcai frontot nyer és így nagy haszonnal kecségető biztos jövővel bír, 7 lakással, nagy kert és gyümölcsös, továbbá Ritoók Zsigmond-utca 21. szám alatti két ház, jutányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett, szabad kézből eladók. Biharmegyei Takarékpénztár.

* **Ingtalan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

Áruraktár leredukálása folytán
mélyen leszállított árak
Kossuth-utca
elején.

Kertész S. Sándor

női divatruházában.

Eladásra kerülnek a következő cikkek melynek minőségei elsőrendűek.

Kosztüm, ruha és bluz szövetek.

Selymek, bársonyok. Vásznak, schiffonok, asztalneműek.

Posztó, szövet, vászon, plüsch, és csipke függönyök. Ágy- és asztal terítők. Szőnyegek. Mosóbarhetek, zephierekéskartonok. Kész női és férfi fehéreneműek

Paplanok. Szörme áruk.

Menyasszonyi kelengyék

Csipkék, himzések, harisnyák és bélésaruk és itt még sok föl nem sorolt árucikkek. Vidékre mintákat míg a raktár tart nagy készséggel küldök.

Telefon az egész vidékre 10-30.

x **Erdekében áll mindenkinek pénzt megtakarítani** ha bevásárlást óhajt eszközölni a téli idényre, előbb kereste fel az **Ungerleider Salamon** üzletét Szent János-utca 4. szám alatt, a hol férfi, női, gyermek trikók, lélekmelegítők, szövetek, kesztyűk, harisnyák, kamásnik, továbbá csipkék, szallagok, himzések mélyen leszállított árban beszerezhetők.

x **Erdekében áll**, hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** úri- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak. modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **Több egyszobás lakas kiadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Eladó ház.** Schlauch-tér 12. sz. ház eladó. Értekezhetni ugyanott.

x **Kossuth-utca 2. sz. alatti** volt Szichta-féle üzlethelyiség 1914. május 1-től kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Kossuth-utca 2. sz. ház emeletén** egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **Ossi-tér 14. sz. házban** több lakás és üzlethelyiség minden órán kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-utca 6.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

x **ZOMBOR SANDOR** sebész-orvos műszer-kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villanyerőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszólást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos árban.

x **FELHIVJUK** a nagyérdemű hölgyközönség szives figyelmét a most megnyitott **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltökre. Méréselt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x **Szöllős-utca 12. sz. házban** több egyszoba s mellékhelyiségeiből álló lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál Kossuth-u. 6.

x **Tavaszi ujdonságok** érkeztek UJHELYI ROZA női kalap üzletébe Rimanóczy-utca Royál kávéházzal szemben. Eredeti párisi modellek feltűnő olcsó árban kaphatók Ujhelyi Rózánál Rimanóczy-utca, Kolozsvári palota.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Kammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal

Telefon 1076.

Telefon 1076

x **Báli női atlasz cipők** minden színben és fehér bőr cipők 3 koronáért kaphatók, női chevrau vagy boksz cipők 7 kor., férfi chevrau v. boksz cipők 8 kor., fiu boksz cipő 35-39 számig 7 kor., divatos kemény kalap 4 kor., caloszik, téli cipők, fehéreneműek, uri divatickek legolcsóbban beszerezhetők Feketé-nél, Szent János-utcán, Kis Pipa vendéglő mellett.

x **Uj üzlet** nyit meg férfi és női divatárakban, varró kellékekben eddig nem létező olcsó árakkal. Báli kesztyűk és harisnyák óriási választékban. Minden héten új reklám hét, a reklam cikkek a kirakatban árakkal kitéve, e heti reklam árak ridikülők, harisnyák és zsebkendőkben. **Szt. László-tér, Sas épület** (volt Radó féle helyiségben) Klein Vilmos és Társa cégnél.

x **Ne olvassa el e sorokat** anélkül, hogy meg ne jegyezze magának, hogy a legjutányosabb játék, ajándék, ridikül, nyakkendő és diszmtáru tizlet Nagyváradon a **Párisi Bazár** Sas épületében van.

x **Az E. K. A. R. T.** (Egyesült Kereskedelmi- és Automobilszállítási Részvény Társaság) helybeli fiókja luxus és teherautomobilokat szállít az összes felszerelési cikkekben **Szilágyi Dezső-utca 6. sz. a.** nagy raktárt tart. **Telefon: 13-21.** A cégnek **Körház-utca 6. sz. a.** pedig minden tekintetben megfelelő nyilvános garázs és javítóműhelye van szakfelügyelet alatt. **Telefon: 13-52.** Benzín és olaj nagy raktár! A cég felhívja az érdekeltek figyelmét utirányba forduló lámpáira, melyek itt szerezhetők be.

x **Ridzyk József** épület- és műlakatos Nagy-Várad, Beöthy Ödön-utca 1. szám. Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden a szakmába vágó épületmunkát a leggyorsabbtól a legdiszesebb kivitelig, terv és rajz szerint Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasredőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev.-lap hívásra azonnal megjelenek.

x **Két jogász sétál a városban**, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elegáns felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a **Zöldfa-utcán**, passagő-kapu mellett

x **Tölgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 méter és 1 méter 60 cm. hosszúságban Bihar-dobrosd állomáson, legelább egy waggonrakomány (cca 4000 db.) megrendelhető a Polgári Takarékpénztár r. t.-nál Nagyváradon Kossuth-utca 6. szám. Telefon szám 11-95.

A legszebb

kézimunkák

Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

Legszebb ajándék

orvosoknak és ügyvédeknek

egy zománcztábla.

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839.

Telefon 839.

„The Roosevelt Schoe“

amerikai cipők

12-50 és 16-50 kizárólag

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda

épületében kaphatók.

Fogak és fogsorok úgy kancsukba mint aranyba foglalva széjpádlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,

vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombat: Ripp Van Vinkle.
Vasárnap d. u.: Katonadolog. Este: Kis Király. (Operette bemutató.)

A színházi jelentés. Hunyady József váratlan elhunyt folytán az Angyal Ilka jubileumot a szintársulat a jövő hó szombatján, március hó 7-én tartja meg. Erre az előadásra érvényesek azok a jegyek, amelyeket a közönség e hó 28-ikára váltott. — Ma, szombaton este C) bérletben a Rip-Rip kerül színre.

IGAZSÁG SZOIGÁLTATÁS

§ **A főkapitány rágalmozója.**

Gerő Ármán főkapitány a múlt év márciusában felhívta a rendőrségre Szilárdi Etelt és szép szeliden figyelmeztette, hogy csendben távozzék Nagyváradról, mert a magaviselete nem éppen minden kiforás nélkül való. A leány mélyen sértve érezte magát és Markó ügyvéd útján teljesítette a főkapitányt hivatalos hatalommal való visszaélés miatt, hogy öt orszakkal minden ok nélkül el akarja innen toloncoltatni.

Az ügyészség egyáltalán nem látta be igazolva a leány vádjait és az eljárást megszüntette. Ezért azután hatóság előtti rágalmozás miatt állott a leány tegnap a kir. törvényszék büntető bírósága előtt. Tekintve az enyhítő körülményeket, 50 korona pénzbírságra ítélték mindössze s ezt az ítéletet is felfüggesztették a novella alapján. Szilárdi Etel megnyugodott.

TÁVIRATOK

Fordulat a debreceni merénylet ügyében.

Csernovic, febr. 27.

(Saját tud.) A nyomozás állítólag szenzációs fordulatot nyert. Ki tudódott, hogy Mandasescu és Vavram bukaresti lakosnak semmi köze sincs a merényletnek. Két eddig ismeretlen férfi érthetetlen módon erre a két névre kapott Bukarestben utlevelet. Egy nő is volt velük, a kit Csernovicban felültet-

tek Kurdujev felé menő vonatra, ők pedig visszautaztak a bukaresti expresssel a román fővárosba. Őriási aparátussal folyik tovább a nyomozás most már a három új gyanúsított után.

Leszurta a haragosát.

Zombor, febr. 27.

Lupics Mikola borbélysegéd a nyílt utcán sziven szurta régi haragosát Vukoesevics Markó sertés-kereskedőt, aki nyomban meghalt. Letartóztatták.

KÖZGAZDASÁG

„Nagyvárad-i sörgyár részvénytársaság” cég alatt a váradszöllősi, Krausz Béla és Társa-féle sörgyár átvételére és üzemének fejlesztésére teljesen befizetett 200,000 korona alaptőkével új részvénytársaság alakult.

Az iparvállalat alakuló közgyűlése folyó hó 26-ikán a Biharmegyei Takarékpénztár helyiségében tartott meg, melyen a részvénytársaság megalakulása a megjelent részvényesek által kimutatott. Az alapítók kinevezési jogukkal nem éltek és a tisztségek betöltését választás útján ejtették meg.

Igazgatóság: Dr Wallner Odön elnök, Havas Mór alelnök, Fráter Barnabás, dr Schweiger Ede, dr Mihelffy Lajos és dr Szunyogh Pál.

Felügyelő-bizottság: Lukács Lajos elnök, Hanslián Ede, Szász Gyula és Kelen Béla.

Az új vállalat kereskedelmi vezetésére cégjegyzési jogosultsággal: Fridmann Herman igazgató, műszaki vezetésére: Sefeloge Vilmos igazgató, eddigi főtisztviselők nevezettek ki.

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	847.75
Osztrák hitelrészvény	—	641.25
4 ^o /o-os koronajáradék	—	83.35
Osztr. magy. államv.	—	719.50
Jelzálogbank	—	450.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	529.50
Hazai bank	—	287.—
Magyar bank	—	532.—
Keresk. bank	—	3700.—
Rimamurányi	—	671.50
Salgótarjáni kőszén	—	757.—
M. Ált. Kőszénbánya	—	1059.—
Közuti vasút	—	629.50
Városi villamos	—	333.50
Adria	—	593.50
Atlantika	—	—

A szerkesztésért felelős:

Dr KRÜGER ALADAR.

Belföldi biztosító társaság keres
tüzbiztosítási osztálya részére

üzletszerzőket

fixfizetés és napidij mellett. —
Ajánlatokat „SZORGALOM” jelige
alatt a kiadóhivatal továbbítja.

Nagyvárad város polgármesterétől

1190—914. eln. sz.

Pályázati hirdetés

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága f. évi február hó 12-én és folytatva tartott közgyűlésében a tisztújító közgyűlést f. évi március hó 26, esetleg következő napjainak d. e. 9 órájára tüzte ki.

Ezen tisztújító közgyűlésen az 1886. évi XXI. tc. 79. §-a, illetve a szervezeti szabályrendelet 213. §-a értelmében a következő nyugdíj igényelvények egybekötött állások fognak 6 évi időtartamra választás útján betölteni.

1 polgármesteri állás a VI. fiz. osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel és 5000 kor. személyi pótlékkal.

1 főjegyzői állás a VII. fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel és 1200 kor. személyi pótlékkal.

3 tanácsnoki állás egyenkint a VII-ik fiz. osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 főügyészi állás a VII-ik fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 alügyészi állás 3600 korona fizetéssel és 800 korona lakbérrel.

1 I. aljegyzői állás a VIII-ik fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

2 II-od aljegyzői állás egyenként 3100 fizetéssel és 800 korona lakbérrel.

1 első alkapitányi állás a VIII-ik fiz. osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

4 másod alkapitányi állás egyenként a IX. fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 árvaszéki elnöki állás a VII. fiz. osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 árvaszéki elnök, elnök helyettesi állás a VIII. fiz. osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 árvaszéki elnöki állás a VIII. fiz. osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 főpénztárnoki állás a VIII. fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel és 500 kor. személyi pótlékkal. (köz és gyámpénztárnok).

1 adópénztárnoki állás a IX. fiz. osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel és 300 kor. személyi pótlékkal.

1 főpénztári ellenőri állás a IX. fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 adópénztári ellenőri állás a IX. fizetési osztálynak megfelelő fizetés és lakbérrel.

9 első osztályu fogalmazói állás a X. fizetési osztálynak megfelelő fizetéssel és lakbérrel.

1 I-ső osztályu pénztári tisztviselői állás a X. fizetési osztálynak megfelelő fizetés és lakbérrel.

Megjegyzem, hogy a szervezeti szabályrendelet 211. §. 5. pontja értelmében a személyi pótlék fizetés jelleggel bir és a nyugdíjba is beszámíttatik.

A főjegyzőt a csatornázásért illető 1000 kor. tiszteletdíj és a gazdasági tanácsos személyéhez kötött 1000 kor. vámjuttalék csak az állást jelenleg betöltő tisztviselőt illeti meg és ezen pótlékok a nyugdíjba nem számíttatnak be.

Felhívom ennél fogva mindazokat, kik a felsorolt állások valamelyikét elnyerni óhajtják, miszerint az 1883. évi I. t.-c.-ben foglalt rendelkezéseknek megfelelően felszerelt kérvényüket Nagyvárad város főispánjához, mint a kijelölt választmány elnökéhez, f. évi március hó 21-ik napjának d. u. 5 órájáig adják be.

Azok, akik jelen állásaikat akarják megtartani, a most kitett határidőn belül, szóval is jelentkezhetnek. Az elkésve beadott, valamint a kellően fel nem szerelt kérvények, nemkülönben az elkésztett jelentkezések figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad, 1914. február hó 25.

Rimler Károly
polgármester.

Ha nincs megelegedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őt az ottani szülő, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalni és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetelek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Eladó

1 kazal lucerna

a várostól 10 percrenyire.

Czim: a kiadóhivatalban

Új étterem megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Szilágyi Dezső-utca 5. sz. alatt a Nagyváradi Katolikus Kör új palotájában a

nyilvános étterem

megnyílt,

mely a legkényesebb igényeknek is megfelelően van berendezve, **kitűnő magyar konyha**, a legjobb zamatu faj borok. Első minőségű **Dréher sör**. Havi és napi abonensek előfizetés mellett elfogadtatnak a legszolidabb árak mellett, úgy bent az üzletben, mint házhoz való kihordásra Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Becsés jártfogást kér tisztelettel:

Ille János a Kath. Kör. vendéglőse.

Dusafalva községben mintegy 300 kis hold

legelő

bérbeadó.

Értekezhetni: a

Polgári Takarékpénztár r. t.-nál Nagyváradon. Telefon 11-95. sz.

A legmegbízhatóbb

Répa- és fűmagvak

özv. **Kádár Jánosné**

üzletében, Rákóczy-ut 1. sz. alatt szerezhetők be

fűszer és csemegeárúk

elsőrendű beszerzési forrása.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.

(Ausiänder férfiiszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fűszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket s javításokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőző mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Márknál szerzi be.

Csemegeemézet

öt Kgrammos csinos postadobozokban 8 korona 50 fill.-ért bárhova bérmentve szállít utánvétellel

Balatonvidéki Méz kiviteli Vállalat Balatonfőkajár.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad, Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott kormantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszöit és vasbetéteket, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakaszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel** szolgál.

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Szuperfoszfát Műtrágya

Telefon 969. sz.

kapható 50 kilós zsákokban, szőlőföldek, kaszálók és mindennemű veteményeknek földjavítására. 150-200 kilóval 80-100 korona értékű a terménynövekedés.

Kondor Dezső

cement, cementcső és fedéllemez üzlet.

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

A jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésti borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvételnek.**

Belépési felhívás.

Magyar Takarékszövetkezet (Sas-palota I. emelet) megnyitotta X. évtársulatát.

Az igazgatóság ezton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerűen üzletrész jegyzésével történik, melynek mindegyike után hetenkint 20 fillér fizetendő. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján eszközölhetik. Az új évtársulat 3 év eltelté után feloszlik s a tagok az általuk eként megtakarított tőkét a takarékpénztári kamatnál magasabb haszonrészesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjai befizetett tőkéjük 4/5 részét kölcsönvehetik.

A szövetkezet tagjaitól mulasztási illetéket nem szed. A fizetés megszüntetése esetén befizetett tőkéjüket minden levonás nélkül a következő évtársulatba átviszi.

Befizetések ünnep és vasárnap kivételével naponként délelőtt és délután a hivatalos órák alatt eszközölhetők.

Belépni szándékozók felkértenek, hogy ezen szándékukat a Magyar Bank helyiségében Sas-palota I. emelet mielőbb bejelenteni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1914 január hó

Magyar Takarékszövetkezet igazgatósága.

Különvonat

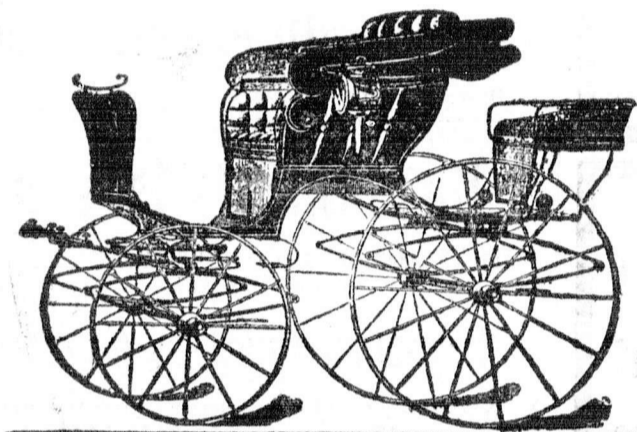
a Félix-fürdőből
Várad-Velence
és Nagy-Várad
állomásra.

Október 1-től minden este **8:06** perckor külön vonat indul a Félix-fürdőből, minek következtében a városi kiránduló közönségnek a gyorfürdő igénybevételére teljes 3 óra áll rendelkezésére.

Indulás: Nagyváradról: délután **4 óra 28** perckor Várad-Velence célra. **4 óra 38** perckor. Érkezés a Félix-fürdőbe **5 óra 06** perckor. Visszatérés este **8 óra 06** perckor.

Fürdők, pihenők, folyosók, éttermek mindig fűtve. Meghülés teljesen kizárva. Bentlakóknak penzio-rendszer. Fürdés, lakás, élelmezés heti 56 koronától. Posta, távirat, telefon egész éven át nyitva.

Csúsz, kőszvény, izületi lobok és mindennemű reumatikus bántalmaknál évszázadok óta a Félix-gyógyfürdő kénes hév víz forrásait kitűnő eredménnyel használják.

Standary György

kocsigyáros, volt es.
és kir. gyógykovács,

Lakatos-utca 10. szám.

Telefon: 866.

Kész új kocsik és átalakítottak mindig nagy választékban kaphatók. Kívánatra rajzok után is készítenek a legmodernebb kiviteiben.

Kiadó

a Bémer-tér mellett május elsőre és azonnalra egy mosókonyha, bolti helyiség kis szobabútorral, vagy anélkül, Szalárdi-utca 9.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6-ik szám.

Részvénytőke **4.000.000** korona

Tartalékok **915.000** korona

Elfogad **betéteket** könyvecskékre, folyó (cheque) számlára és azokat a mindenkori pénzügyviszonyoknak megfelelő legmagasabb kamattal mellett (naptól-napig) gyümölcsözteti.

Leszámitol **váltókat**.

Előlegeket nyújt **értékpapírokra**.

Építkezési és jelzálogkölsönöket engedélyez.

Törlesztéses-jelzálogkölsönöket nyújt 10—50 évi időtartamra a legelőnyösebb feltételek mellett.

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapírokat, beváltja a ki-sorsolt címleteket és szelvényeket díjmentesen.

Foglalkozik továbbá a bankszakma összes ágaival.